

प्रभाव दैनिक

National Daily

एमपक्स संक्रमणबाट बचाउ र बचाउ
विदेशबाट आउने जो कोहीमा एमपक्सको सम्भावित जोखिम हुने हुनाले अनिवार्य रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण गराओ।
ज्वरो आउने, टाउको दुख्ने, शरिर सुनिने, ढाढ दुख्ने मासपेशी दुख्ने एमपक्स रोगका प्रमुख लक्षण हुन्।
त्यस्ता लक्षण देखा परे स्वास्थ्य परीक्षण गराओ।
एमपक्स अत्यन्तै सङ्क्रामक रोग भएकाले सङ्क्रमण हुनासाथ आइसोलेसनमा बसो।
घना वस्ती र सहरी क्षेत्रमा यसको सङ्क्रमण छिटो बढ्ने भएकाले सचेतना बढाओ।

वर्ष ११ अंक २६० काठमाडौं बुधबार, ०२ माघ २०८१ Prabhav National Daily Wednesday, January 15, 2025 www.prabhavonline.com पृष्ठ ८ मूल्य रु. ५१-

यारु समुदायको पूर्व माघी एवं नयाँ वर्षका अवसरमा बाँकेको बैजनाथ गाउँपालिका-१ च्यामामा ढिक्रीसँगै घाँगी, डोकिनको चटनी, सिद्रा माछाको तरकारीलगायत परिकार पकाउँदै थारु महिला । तस्विर: रासस

'ओली सरकार ढलिहाल्ने' दाहालको रटान

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- शीर्ष दल नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमालेलाई पालोपालो सत्ता

सहयात्री बनाएर २०७९ पुसबाट गत असारसम्म प्रधानमन्त्री बने पुष्पकमल दाहाल । निर्वाचनमा कांग्रेससँग गठबन्धन गरेर चुनावी

माघ १
अप्राकृतिक भएकाले यो सरकार अन्ततः ढलनु नै छ । हामीले धेरै बल गर्नुपर्दैन । यसको आयु धेरै छ जस्तो लाग्दैन । मैले मिति तोक्नु त ठीक नहोला तर कांग्रेसका संस्थापन पक्षकै नेताहरूमा असन्तुष्टि आइरहेको छ ।

कात्तिक २६
जनजीविकाको सवालमा सरकार चुकिरहेको छ । यो सरकार त आफ्नै कारणले जान्छ जान्छ ।

कात्तिक १०
तपाईंहरू जसरी भ्रष्टाचारीहरूको रक्षाका लागि सुशासनको विपक्षमा बिचौलियाको पक्षमा जाँदै हुनुहुन्छ तपाईंहरू आफैँ कुहिएर भर्नुहुने छ ।

परिणामगतै एमालेसँग मिलेर सरकार बनाएका थिए माओवादी अध्यक्ष दाहालले । त्यसपछि राष्ट्रपति निर्वाचनमा कांग्रेसलाई सघाएका कारण एमाले बिचक्यो । काँध काँध फेरि एमालेसँग । यसरी नै काँध फेरिहाँदा प्रतिनिधिसभामा ३२ सिटसहित तेस्रो दलका अध्यक्ष दाहाललाई धेरैले 'भर्सटायल' नेता भन्न थाले । योबीचमा पहिलो दल कांग्रेस र दोस्रो दल एमालेबीच अनौठो सम्झौता भयो र उनै भर्सटायल नेता दाहाल गत असार मसान्तबाट विपक्षी दलका नेता बनेका छन् । प्रधानमन्त्री एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओली ।

सत्ताबाट बाहिरिएपछि दाहालको एउटै रटान छ- ओली सरकार आज या भोलि नै ढल्छ । मंगलबार सिन्धुपाल्चोकको सुकुटे पुगेका दाहालले यही कुरा दोहोर्याए । भने, 'अप्राकृतिक भएकाले यो सरकार अन्ततः ढलनु नै छ । हामीले धेरै बल गर्नुपर्दैन । यसको आयु धेरै छ जस्तो लाग्दैन । मैले मिति तोक्नु त ठीक नहोला तर कांग्रेसका संस्थापन पक्षकै नेताहरूमा असन्तुष्टि आइरहेको छ ।'

काठमाडौं- नेकपा माओवादी केन्द्रले भन्दै आएको 'जनयुद्धलाई प्रधानमन्त्रीसमेत रहेका एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओली र उनको दल एमालेका नेताहरूले 'हिंसा' भन्दै आएका छन् । १ फागुनमा माओवादीले मनाउने 'जनयुद्ध दिवस'लाई हिंसा सुरु गरेको दिन भनेर खिल्ली उडाउने गरेका छन् । गत संसद्को बर्खे अधिवेशनमा एमाले सचिव योगेशकुमार भट्टराईले जनयुद्धलाई 'हिंसा' भनेपछि माओवादी सांसदहरूले संसद् बैठक नै पटक-पटक अवरोध गरेका थिए । उनीहरूले त्यसबेला भट्टराईको अभिव्यक्तिप्रति गम्भीर आपत्ति जनाएका थिए । माओवादी सशस्त्र विद्रोहमा सहभागी तथा पछिल्लो समय एमालेमा रहेका पूर्वमाओवादी नेताहरू भने अस्वाभाविकरूपमा मौन थिए । तर, एमाले सचिव रहेका पूर्वमाओवादी नेता लेखराज भट्टको हालै सार्वजनिक एउटा अडियो सम्बोधन

क्रमशः पृष्ठ २ मा

एमालेमा उकुसमुकुस पूर्वमाओवादी

माओवादीबारे घोचपेच गर्नुहुन्छ । राम्रो लाग्दैन । अध्यक्षले त केही भन्नुभएको छैन । तर, अरु नेताहरूले माओवादीका बारेमा जथाभावी भन्दा मन दुख्छ । पीडा हुन्छ । नभने हुन्थ्यो जस्तो लाग्छ ।

लेखराज भट्ट सचिव, नेकपा एमाले

जेठी योजजन

काठमाडौं- नेकपा माओवादी केन्द्रले भन्दै आएको 'जनयुद्धलाई प्रधानमन्त्रीसमेत रहेका एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओली र उनको दल एमालेका नेताहरूले 'हिंसा' भन्दै आएका छन् । १ फागुनमा माओवादीले मनाउने 'जनयुद्ध दिवस'लाई हिंसा सुरु गरेको दिन भनेर खिल्ली उडाउने गरेका छन् । गत संसद्को बर्खे अधिवेशनमा एमाले सचिव योगेशकुमार भट्टराईले जनयुद्धलाई 'हिंसा' भनेपछि माओवादी सांसदहरूले संसद् बैठक नै पटक-पटक अवरोध गरेका थिए । उनीहरूले त्यसबेला भट्टराईको अभिव्यक्तिप्रति गम्भीर आपत्ति जनाएका थिए । माओवादी सशस्त्र विद्रोहमा सहभागी तथा पछिल्लो समय एमालेमा रहेका पूर्वमाओवादी नेताहरू भने अस्वाभाविकरूपमा मौन थिए । तर, एमाले सचिव रहेका पूर्वमाओवादी नेता लेखराज भट्टको हालै सार्वजनिक एउटा अडियो सम्बोधन

पूर्वमाओवादी नेताहरू एमाले नेताहरूबाट अपमानित हुनुपरेको गुनासो
एमाले नेताहरूले माओवादीका बारेमा जथाभावी बोल्दा पीडा हुने भनाइ
माओवादी नेताहरू रामबहादुर थापा, टोपबहादुर रायमाझी, मणि थापालगायत नेकपा विघटनपछि एमालेमा लागेका थिए
पूर्वमाओवादीलाई आकर्षित गर्न ओलीले बाँडेका थिए सरकारमा मन्त्री बनाउनेदेखि अनेक लाभका पद
१०औं महाधिवेशनपछि भने अध्यक्ष ओलीले पूर्वमाओवादीहरूलाई न टाढा न नजिक राखे
निष्क्रिय बस्दै आएका पूर्वमाओवादी नेता मणि थापाले गत वर्ष पार्टी छाडे

सार्वजनिक भयो । त्यहाँ उनले पूर्वमाओवादी नेताहरू अहकारी एमाले नेताहरूबाट अपमानित हुनुपरेको बताएका छन् । आफूसमेत सहभागी भएको जनयुद्धलाई हिंसा भन्दा पीडा भएको उनले प्रकट गरेका छन् । अडियोमा उनले एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीको खरो आलोचना गरेका छन् । तर, हिजो माओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालसँग लडेर आएकोमा अहिले ओलीसँग जुध्न भने नसकेको गुनासो गरेका छन् । भट्टको यो अडियो सार्वजनिक भएपछि पूर्वमाओवादी नेताहरू एमालेभित्र उकुसमुकुस भएर बसिरहेको चर्चाले फेरि व्यापकता पाएको हो । कतिपयले त एमालेबाट पूर्वमाओवादी नेताहरू विस्तारै पलायन हुने अनुमान गर्न थालेका छन् । भट्टको उक्त अडियो सम्बोधन यतिबेला भाइरल बनेको छ । उनले आफूले दुई वर्षअघि आफूले पूर्वमाओवादी नेताहरूलाई भनिएको स्वीकारेका छन् ।

क्रमशः पृष्ठ २ मा

सन्दर्भ: वैदेशिक रोजगार

कोरिया जाने आशले भन् निराश

ममता थापा

काठमाडौं- नेपालीहरूको आकर्षक रोजगार गन्तव्य दक्षिण कोरियामा गत एक वर्षको अवधि (२०८० पुसदेखि २०८१ मंसिर)मा १० हजार ३७९ जना रोजगारीका लागि पुगेका छन् । उनीहरू रोजगार अनुमति प्रणाली (ईपिएस) मार्फत कोरियामा पुगेका हुन् । उक्त अवधिमा कोरिया पुगेकाको यो संख्या ईपिएस भाषा परीक्षा उत्तीर्ण गरेकाको कुल संख्याको तुलनामा निकै कम हो । वैदेशिक रोजगार विभागअन्तर्गतको ईपिएस कोरिया शाखाका अनुसार अधिकांश युवाहरू भाषा परीक्षा उत्तीर्ण गरेर कोरिया जाने प्रतीक्षामा छन् । तर, उनीहरूमध्ये कसैले मात्र यो अवसर पाउने गरेका छन् । कोरियाले न्यून संख्यामा कामदार लैजाने हुँदा हजारौं युवाहरूको समय पर्खाइमै गुजिररहेको कोरियास्थित कम्पनीले कामदार छनोट गरेर पठाउने गरेका छन् । त्यसरी छानिएर आएपछि बल्ल कोरिया जान पाउने सुनिश्चित हुन्छ । भाषा परीक्षामा सहभागी हुनेको संख्या भने हजारौं हुने गर्दछ ।

विगतमा उत्तीर्ण भएका सबै परीक्षार्थी कोरिया जान पाएका छैनन् । तर हरेक वर्ष लिइने परीक्षामा आवेदन दिनेको संख्या बढेको बढ्दै छ । अर्कोतिर कोरियन सरकारले नेपालबाट लम्ने कामदारको संख्यामा एकरूपता छैन । कुनै वर्ष उल्लेख्य संख्यामा कामदार लम्दा, कहिले भने स्थिति निराशाजनक देखिन्छ । मुलुकमा बेरोजगारको समस्याले निराशा भएका युवाहरू कोरिया जान पाए केही कमाउन सकिन्थ्यो कि भन्ने आशमा बसिरहेका बेला अपेक्षाकृत हिसाबले कामदार पाउने सुनिश्चित हुन्छ । भाषा परीक्षामा सहभागी हुनेको संख्या भने हजारौं हुने गर्दछ ।

रिटर्नीहरूको कागजात सम्बन्धित कम्पनीमा नपठाउने, समयमा उडान मिति तय गर्न नसक्नेजस्ता समस्या देखिँदै आएका छन् । आवश्यकताभन्दा कहीं गुणा बढीले आवेदन दिने अनि परीक्षा उत्तीर्ण भएकाहरूको छनोट प्रक्रिया पनि अत्यन्तै सुस्त भएको भन्दै परीक्षार्थीहरू सामाजिक सञ्जालदेखि सडकसम्म आक्रोश पोखिरहेका छन् । दक्षिण कोरियाले सबैभन्दा बढी अंक ल्याउनेमध्येबाट आफूलाई आवश्यक कामदारमात्रै छनोट गर्दा भाषा परीक्षामा धेरै जना अनुत्तीर्ण हुन थालेको अधिकारीहरू बताउँछन् । एचआरडी कोरियाले आगामी वर्ष हुने परीक्षामा नेपालको कोटाभन्दा तीन गुणा

बढीलाई मात्रै भाषा परीक्षामा सहभागी गराउन आग्रह गरेको छ । जसकारण परीक्षा दिएकाहरूमध्येबाट एकतिहाइ युवा एचआरडीले छनोट गर्न तयारी भइरहेको थ्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयका अधिकारीहरू बताउँछन् ।

श्रममन्त्री-राजदूत छलफलले जगाएको आशा

गत पुस २५ गते श्रममन्त्री शरतसिंह भण्डारी र नेपालका लागि कोरियाली राजदूत पार्क तेइ योङ्जीचको भेटमा थ्रम सम्झौताका विभिन्न पक्षहरूमा छलफल भएको जानकारी दिइएको थियो । ईपिएस प्रणालीअन्तर्गतको सम्झौतालाई पुनरावलोकन गरी नवीकरण गर्ने, सीपयुक्त कामदारलाई दक्षिण कोरिया पठाउनेसम्बन्धी कार्यविधि, ईपिएस उत्तीर्ण भई रोस्टरमा रहेका नेपाली कामदारलाई जतिसक्दो छिटो रोजगारमा पठाउने विषयमा छलफल भएको थियो । यस्तै थिप विन्डिङलगायत क्षेत्रमा छनोट भएका कामदारका माग सम्बोधन गर्ने, कोरिया जान सक्ने चरण पूरा गरी उडानका लागि पर्खाइमा रहेका नेपाली कामदारहरूलाई सहज ढंगबाट दक्षिण कोरिया पठाउन सहजीकरण गर्नुपर्ने विषय पनि छलफलमा समेटिएको थियो ।

क्रमशः पृष्ठ २ मा

जनहितमा जारी सन्देश

जाडोमा आगो ताप्दा, हिटर चलाउँदा वा गिजरको प्रयोग गर्दा अपनाउनु पर्ने सावधानीहरू

जाडो याममा शरीर वा कोठालाई न्यानो बनाइराख्न आगो ताप्ने, हिटर बाल्ने, गिजरको प्रयोग गर्ने लगायतका उपायहरू गरिए पनि पर्याप्त सावधानी नअपनाउँदा अप्रिय घटनाहरू हुने गरेका छन् । त्यसैले त्यस्ता कार्य गर्दा सावधानीका गिनन उपायहरू अपनाओ।

हावा ओहोरदोहोर हुने ठाउँ वा कोठामा मात्र आगो ताप्ने, हिटर बाल्ने वा गिजर प्रयोग गर्ने

कोइलाजन्त्य स्रोतबाट सकेसम्म आगो नतापौं

आगो ताप्दा वा हिटर बाल्दा कागज, कपडा जस्ता छिटो जल्ने खालका सामग्री नजिकै नराखौं

आगो तापिसकेपछि त्यसलाई पूर्ण रूपमा निमाउने गरौं

हिटरको प्रयोग गर्दा समय-समयमा चलिरेको हिटरलाई बन्द गर्ने गरौं

सुत्नुअघि अनिवार्य रूपमा हिटर बन्द गरौं

गिजरको मुख्य मेसिनलाई बाथरूम बाहिर खुला ठाउँमा जडान गरौं

गिजर खोलेर लामो समयसम्म बाथरूममा बस्ने नगरौं

गिजर प्रयोग गरेर नुहाउँदा संभव भएसम्म बाथरूमको झ्याल बन्द नगरौं

प्रभाव दैनिक www.prabhavonline.com प्रभाव पब्लिकेसन प्रा. लि. काठमाडौं-३, सिफन, काठमाडौं

सखते परम्परा | महोत्सरीको मटिहानीमा मंगलबार माघे संक्रान्ति (तिला सकराइत) का अवसरमा खतवे जातिको कुलदेवी सोसिया निकुंभियाको परम्परागत पूजामा तातो दूधले स्नान गरेर देवीलाई प्रशन्न गराउन दूध तताउँदै धामी परीक्षण खतवे। तस्विर: रासस

मनाइयो माघे संक्रान्ति

काठमाडौं (प्रस)- माघ महिनाको पहिलो दिन मंगलबार विहान स्नान, जप, तप, ध्यान, साधना गरी घिउ, चाकु, खार माघे संक्रान्ति पर्व मनाइएको छ। सूर्य धनु राशिबाट मकर राशिमा प्रवेश गर्ने संक्रान्ति अर्थात् माघ १ गते मकर (माघे) संक्रान्तिका नाममा वैदिक सनातन हिन्दू धर्मावलम्बीले कूल परम्पराअनुसार यो पर्व मनाउँदै आएका छन्।

माघ १ गतेदेखि उत्तरायण सुरु हुने भएकाले दिनभन्दा क्रमशः रात छोटो हुँदै जान्छन्। उत्तरायण सुरु हुने दिनको स्नान, जप, तप, ध्यान साधना, दान आदिलाई पुण्यदायक मान्ने गरिएको छ। यसैले मंगलबारको दिन देवघाट, त्रिशूली, कालीगण्डकी, वागमती, इन्द्रावती, त्रिवेणी, रिडीलगायत स्थानमा माघ स्नान गर्ने भक्तजनको भीड लागेको थियो।

तराईवासीले माघ १ लाई नहान अर्थात् नुहाउने पर्वका रूपमा मनाउँछन्। वर्षभर ननुहाउनेले पनि यस दिन भने अनिवार्य नुहाउनुपर्ने मान्यता राख्छन्। धर्मसिन्धुमा माघ १ मा घिउ, चाकु, तिलका परिकार, खिचडी नखाने, दान नगर्ने, जलाशयमा गई स्नान नगर्ने, ध्यान नगर्ने व्यक्ति जीवनभर रोगी हुने उल्लेख गरिएको धर्मशास्त्रविद् प्राडा देवमणि भट्टराईले बताए। संक्रान्तिका दिन शरीरमा तिलको तेलले मालिस गर्दा दूषित पदार्थ बाहिर निस्कन्छ भन्ने विश्वास छ।

शरीरका नाडी, स्नायुमण्डल र हड्डीलाई तिलको तेलले मालिस गर्दा सुदृढ र स्वस्थ राख्न सकिने आयुर्वेद शास्त्रीय मान्यता छ। जाडो महिनामा घिउ, चाकु, तरुल, लड्डु, तिलौरीजस्ता परिकार खाँदा न्यानो हुनाका साथै स्वास्थ्यमा सकारात्मक प्रभाव पार्ने भएकाले यस पर्वलाई मानव स्वास्थ्यसंगसमेत जोडेर हेर्ने गरिन्छ। घिउ, चाकु, तरुल, लड्डु, तिलौरीजस्ता परिकारले मानव शरीरमा रोग प्रतिरोधी क्षमता बढाउन पनि सहयोग गर्ने आयुर्वेद डा. वंशदीप शर्मा खरेल बताउँछन्।

टुँडिखेलमा मगर र थारु समुदायको माघी कार्यक्रम

नेपालका आदिवासी जनजाति मगर र थारु समुदायले मंगलबार राजधानीको टुँडिखेलमा 'माघे संक्रान्ती' माघी महोत्सव र सांस्कृतिक कार्यक्रम भन्दासाथ मनाएका छन्। महोत्सवमा दुवै समुदायले आ-आफ्ना रहनसहन, वेशभूषा र जातीय पहिचान फल्कने सांस्कृतिक भौकीसहित गीतसंगीत प्रस्तुत गरेका थिए।

नेपाल मगर संघद्वारा आयोजित कार्यक्रममा मगर समुदायको पहिचान फल्कने घुमाउने घर र सो समुदायले प्रयोग गर्दै आएका कृषि औजारलगायत मौलिक र सांस्कृतिक रहनसहन वेशभूषा प्रदर्शनमा राखिएको थिए।

उक्त अवसरमा आदिवासी जनजाति उत्थान राष्ट्रिय प्रतिष्ठानका उपाध्यक्ष रमेश गुरुङले राजनीतिक, सामाजिक, भाषिक र सांस्कृतिक अधिकार प्राप्त गर्न मगर समुदाय

एकताबद्ध भएर लाग्नुपर्ने बताए। संघका सल्लाहकार एवं संविधानसभा सदस्य अमरसिंह पुनले राणा र राजतन्त्रविरुद्ध एकताबद्ध भएर लडेका राजनीतिक दल र नेतृत्वले मुलुकको समृद्धिका निमित्त सामूहिक तथा एकताबद्ध भएर पहल गर्नुपर्नेमा जोड दिए। सांस्कृतिक संस्थानका महाप्रबन्धक किरणबाबु पुनले सांस्कृतिकरूपमा धनी मगर समुदायले संस्कृति संरक्षण, प्रवर्द्धन र पुस्तान्तरणमा ध्यान दिनुपर्ने बताए।

यस्तै थारु कल्याणकारीसभाले आयोजना गरेको 'थारु राष्ट्रिय माघी महोत्सव तथा सांस्कृतिक कार्यक्रम'मा थारु महिला लेहंगा, चोली, कन्सेरी, भुम्का, बुँलाकी, पगिया र कारालगायत मौलिक पोसाक तथा गहनामा सजिएका थिए। थारु समुदायका कलाकारले भुम्का, मधौटा, धुमरा, डम्फु, छलिया र छोका नाच प्रस्तुत गरेका थिए।

प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टी रकम प्रदेश र स्थानीय तहको हिस्सा बढाउने तयारी

काठमाडौं (प्रस)- प्राकृतिक स्रोतको सलामी रकम (रोयल्टी) बापतको राजस्व बाँडफाँटमा संघीय सरकारको अधिकार खुम्चाएर प्रदेश र स्थानीय तहको हिस्सा बढाउने तयारी थालिएको छ। राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगले प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त रोयल्टी बाँडफाँटको विद्यमान संरचनाको पुनरावलोकनसम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन 'सार्वजनिक गर्दै रोयल्टी बाँडफाँटसम्बन्धी विद्यमान व्यवस्था पुनरावलोकनको तयारी भइरहेको जनाएको हो। आयोगले प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्दै त्यसमाथि सुझाव मागेको छ। विद्यमान कानूनमा तहगत सरकारबीच रोयल्टी बाँडफाँटको अनुपात सबै प्राकृतिक स्रोतका लागि समान रहेकामा अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकारबाट बाँडफाँट गरिने प्राकृतिक स्रोतको रोयल्टीको हिस्सा क्रमशः ५० : २५ : २५ रहेको छ। अर्थात् अहिले प्राकृतिक स्रोतबाट प्राप्त राजस्वको बाँडफाँट गर्दा संघीय सरकारले ५० प्रतिशत र प्रदेश तथा स्थानीय सरकारले समान २५ प्रतिशत राजस्व पाउँछन्। त्यस्तै, विद्यमान कानूनमा तहगत सरकारबीच रोयल्टी बाँडफाँटको अनुपात सबै प्राकृतिक स्रोतका लागि समान रहेकामा अहिले संशोधन गरेर फरक-फरक बनाउन लागिएको छ। प्रतिवेदनद्वारा प्रस्तावित नयाँ व्यवस्थाअनुसार पर्वतारोहणको रोयल्टी संघीय सरकारलाई ४९ प्रतिशत, सम्बन्धित प्रदेशलाई २२.५ प्रतिशत र सम्बन्धित स्थानीय तहलाई २८.५ प्रतिशत पुऱ्याउन लागिएको छ। त्यस्तै, विद्युत्को रोयल्टी संघीय सरकारलाई ४५.५, सम्बन्धित प्रदेशलाई २३ र स्थानीय तहलाई ३१.५ प्रतिशत बाँडफाँट गर्ने प्रस्ताव गरिएको छ। राष्ट्रिय वनबाट संकलन हुने रोयल्टी संघीय सरकारलाई २२.५, प्रदेशलाई ४८ र स्थानीय तहलाई २९.५ प्रतिशत बाँडफाँट गर्ने प्रस्ताव गरिएको छ। संरक्षित क्षेत्रको रोयल्टी संघीय सरकारलाई ४७.५, प्रदेशलाई २२ र स्थानीय तहलाई ३०.५ प्रतिशत उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्न उचित हुने प्रतिवेदनमा उल्लेख छ। त्यस्तै, खानी तथा खनिजजन्य वस्तुबाट संकलित रोयल्टी संघीय सरकारलाई ३८.५, प्रदेशलाई २८ र स्थानीय तहलाई ३३.५ प्रतिशत उपलब्ध गराउने प्रस्ताव गरिएको छ। रेंडियो फ्रिक्वेन्सी वितरणबाट प्राप्त हुने राजस्वमा भने संघीय सरकारको अधिकार बढाउने प्रस्ताव गरिएको छ। रेंडियो फ्रिक्वेन्सीबाट संकलित राजस्व संघीय सरकारलाई ५५.५, प्रदेशलाई २० र सम्बन्धित स्थानीय तहलाई २४.५ प्रतिशत पुऱ्याउन सकिने प्रतिवेदनमा उल्लेख छ। प्राकृतिक स्रोतको परिचालनबाट प्राप्त रोयल्टी सम्बन्धित प्रदेश र स्थानीय तहमा बाँडफाँटका लागि आयोगले सरकारलाई सिफारिस गर्दै आएको छ। अन्तरसरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐनले रोयल्टी बाँडफाँटको अनुपातलाई आयोगले हेरेक पाँच वर्षमा पुनरावलोकन गर्ने र सरकारलाई सिफारिस गर्ने व्यवस्था गरेको छ।

भक्तपुरमा १७ हजार किशोरीलाई 'एचपिभी' खोप लगाइँदै

भक्तपुर (प्रस)- जिल्लाका १७ हजार ६९१ किशोरीलाई पाठेघरको मुखको क्यान्सरविरुद्ध 'हयुमन पोपिलोमा भाइरस' (एचपिभी) खोप लगाइने भएको छ। यही माघ २२ देखि आगामी फागुन ६ गतेसम्म देशभर सरकारले सुरु गर्न लागेको खोप अभियानअन्तर्गत भक्तपुरमा १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका किशोरीको पहिचान गरी एचपिभी खोप लगाइने जिल्ला जनस्वास्थ्य कार्यालय भक्तपुरका प्रमुख शान्तिराम खतिवडाले जानकारी दिए। चार नगरपालिकामध्ये सूर्यविनायक नगरपालिकाका चार हजार १६२, भक्तपुर नगरपालिकाका ७ हजार ७४२, मध्यपुरथिमि नगरपालिकाका चार हजार २०३ र चाँगुनारायण नगरपालिकाका दुई हजार ५८४ किशोरीलाई एचपिभी खोप लगाइने उनले जानकारी दिए। उनका अनुसार कक्षा ६ देखि १० सम्मका १६ हजार ६२८ र विद्यालयबाहिर रहेका १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका एक हजार ६३ किशोरीलाई खोप लगाइने छ। कार्यालयले खोप लगाउन खोप केन्द्र र जनशक्तिको विभाजन एवं तालिकासमेत सार्वजनिक गरेको छ। जसमध्ये सूर्यविनायकमा ६५ विद्यालय र ११ अन्य, भक्तपुर नपामा ७४ विद्यालय र ४ अन्य, मध्यपुरथिमि नपामा ५६ विद्यालय र १० अन्य तथा चाँगुनारायण नपामा ४८ विद्यालय र १९ अन्य स्थान गरी कुल २४३ विद्यालय र ४६ अन्य ठाउँमा खोप केन्द्र निर्धारण गरिएको छ। खोप अभियानलाई सफल पार्न कुल २८९ स्वास्थ्यकर्मी र ५७० स्वयंसेवक परिचालन गरिने भएको छ। कार्यालय प्रमुख खतिवडाका अनुसार जिल्लाका चारवटै स्थानीय तहसँग समन्वयात्मक कार्यक्रम गरी स्थानीय स्वयंसेवकलाई तालिम दिइसकिएको छ। खोप लगाउँदा कसैलाई स्वास्थ्यमा कुनै समस्या नआउने दाबी गर्दै उनले समस्या आइहालेमा उपचारका लागि भक्तपुर अस्पताल, खोप अस्पताल, सूर्यविनायक नगर अस्पताल, चाँगुनारायण नगर अस्पताल र नेपाल कोरिया मैत्री नगरपालिका अस्पतालमा उपचार गरिने जानकारी दिए। सरकारले देशभरिका कक्षा ६ देखि १० सम्मका १० देखि १४ वर्ष उमेर समूहका १६ लाख ८८ हजार ९०० किशोरीलाई लक्षित गरी विश्व क्यान्सर दिवस (फेब्रुअरी ४) को सन्दर्भ पारेर एचपिभी खोप अभियान सञ्चालन गर्न लागेको हो। यो खोप लगाएपछि ९० देखि १५ प्रतिशतसम्म पाठेघरको मुखको क्यान्सरबाट सुरक्षा प्रदान गर्ने बताइन्छ। महिलामा हुने क्यान्सरमध्ये पाठेघरको मुखको क्यान्सर नेपालमा पहिलो स्थानमा छ भने स्तन क्यान्सर दोस्रोमा पर्छ। जिल्लामा खोप अभियानलाई सफल बनाउन स्थानीय तह र अन्य निकायसँग समन्वय भइरहेको छ। जिल्ला समन्वय समितिका सभापति ईश्वरबहादुर थापा, प्रमुख जिल्ला अधिकारी गोपालप्रसाद अर्याललगायतले अभियान सफल बनाउन आह्वान गरेका छन्।

ढुंगेधारामा बाह्रै महिना पानी भार्ने योजना

ललितपुर- ललितपुरका प्राचीन धरोहर लिच्छवीकालीन ढुंगेधारामा बाह्रै महिना पानी भार्ने योजना शीघ्र कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दै ललितपुर महानगरपालिकाले लगनखेलबाट टीकाबैरबसम्म राजकुलो पुर्ननिर्माण सुरु गरेको छ। राजकुलो विस्तारका लागि महानगरले २२ करोड रूपैयाँ बजेट छुट्ट्याएको छ। महानगरका प्रमुख चिरिबाबु महर्जनले लगनखेलबाट टीकाबैरबसम्मको १४.२ किलोमिटर राजकुलो विस्तार जारी रहेको तथा हालसम्म छ करोड रूपैयाँको लागतमा ३.४४ किलोमिटर कुलो खनिएको जानकारी दिए। विसं २०२७ सालमा चक्रपथ विस्तार गर्ने क्रममा कुलो मासिएको उनले बताए। लगनखेलको सप्ताताल पोखरी पुर्ननिर्माण गरी राजकुलोको पानी त्यहाँ जम्मा गरिने र त्यहाँबाट आसपासका ढुंगेधारामा पानी भार्ने महानगरको योजना उनले सुनाए। महानगरप्रमुख महर्जनका अनुसार ललितपुरमा हालसम्म ५० भन्दा बढी ढुंगेधारा छन्। आल्को हिटी, कोन्टी हिटी, च्यासः हिटी, टंग हिटी,

पुचु हिटी, जावलाखेल हिटी, लगनखेल हिटी, गडटल हिटी र मंगल हिटी सातौँ शताब्दीमा निर्माण भएका हुन्। मंगल हिटीमा बाह्रैमास पानी आउने गरेको छ। ललितपुर महानगरपालिका-६ सुन्धाराका सन्तमान महर्जन ढुंगेधारामा बाह्रै महिना पानी ल्याउने योजना चाँडोभन्दा चाँडो कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा जोड दिन्छन्। ललितपुर महानगरपालिका-६ र बडा नं १७ मा पर्ने सुन्धारा टोलमा अवस्थित लिच्छवीकालदेखिको ऐतिहासिक सुन्धारा (लै हित) अहिले सुकेको छ। तीनवटा धारा रहेको सुन्धारामा सात महिनामात्रै पानी आउने स्थानीय राज श्रेष्ठ बताउँछन्। ललितपुरको सम्पदा र पहिचान जोगाउन ऐतिहासिक ढुंगेधारा संरक्षण गर्नु सबैको दायित्व' निर्वाह गर्नुपर्ने ठानेर २०६५ सालमा ललितपुर महानगरपालिका र स्थानीय जनसमुदायले लै हिटी पुर्ननिर्माण गरेका थिए। पुर्ननिर्माणपश्चात बाह्रैमास धारामा पानी भरिने पनि केही वर्ष यता पानी आउन छाडेको छ। ललितपुरका स्थानीय राजकुलो भत्काएर विभिन्न संरचना निर्माण गरिँदा ऐतिहासिक ढुंगेधारा सुक्ने अवस्थामा पुगेको बताउँछन्। ललितपुर महानगरपालिका-६ का स्थानीय रमेश श्रेष्ठ घर तथा सडक निर्माण गर्दा राजकुलो जोगाउनुपर्ने बताउँछन्। लिच्छवीकालदेखिको इतिहास बोकेका ढुंगेधारा संरक्षण गर्नु ललितपुर महानगरसहित जिम्मेवार निकायले ध्यान दिनुपर्नेमा उनले जोड दिए। रासस

Advertisement for Omega International Pvt. Ltd. featuring three business listings: 1. Kuyeta Beauty Salon (Balance Ladies Beauty Salon Co.), 2. Laverde Beauty Salon Company for Ladies, and 3. Azmi Restaurant and Cafe Lebanon Company. Each listing includes contact details, services, and pricing.

Advertisement for Zafar Khan Technical Services LLC, featuring a list of services such as General Helper, Electrician, and Welding, along with contact information and a license number.

बाह्रकुने दह मेला | बाडको घोराही उपमहानगरपालिका-१३ स्थित प्रसिद्ध धार्मिकस्थल बाह्रकुने दहमा माघसक्रान्तिका अवसरमा मंगलबार लागेको मेलाका सर्वाधाराणाको घुईचो। माघी पर्वमा हरेक वर्ष यहाँ ठूलो मेला लाग्ने गर्छ।
तस्विर: कुलदीप न्यौपाने/रासस

सपना अधुरै छाडेर अस्ताए चुड्बा

■ सुवास दर्नाल

सोलुखुम्बु- चुड्बा शेर्पा केही दिनअघिदेखि बन्सजन्तुको फोटो खिच्न इन्डोनेसिया जाने तयारीमा थिए। उनले १० दिनपहिले नै यात्राका लागि आवश्यक तयारी पूरा गरेका थिए। पारिवारिक स्रोतका अनुसार उनले प्लेन टिकट पनि लिइसकेका थिए।

यस यात्रालाई उनले फोटोग्राफी जीवनकै महत्वपूर्ण यात्राको रूपमा लिएका थिए। तर उनी एक साताअघि अचानक विरामी परे। कलेजोसम्बन्धी समस्याले ग्रसित बनेपछि उनलाई काठमाडौंको ग्रान्डी अस्पतालमा भर्ना गरियो। भेन्टिलेटरमा उपचाररत शेर्पाले ६४ वर्षको उमेरमा आइतबार राति १२:१५ बजे अन्तिम सास फेरे। बाँकी सपना सधैंका लागि अधुरो छाडेर उनी स्वर्गीय भए।

खुम्बु पासाङलाम्हा गाउँपालिका-१ लुक्लामा जन्मिएका शेर्पा 'वाइल्डलाइफ फोटोग्राफी'को क्षेत्रमा पछिल्लो पाँच वर्षदेखि सक्रिय थिए। उनले नेपालका विभिन्न राष्ट्रिय निकुञ्ज र दुर्गम स्थानमा पुगेर दुर्लभ वन्यजन्तुका तस्विर खिचेका छन्। उनले खिचेको जंगली याक, हिउँचिचतुवा र बाघका तस्विरले राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियरूपमा चर्चा कमाएका छन्। चुड्बाको जीवन संघर्ष र उपलब्धि जो कोहीका लागि प्रेरणादायी छ।

विसं २०४० मा तत्कालीन चौरीखर्क गाउँ पञ्चायतका प्रधानपञ्चबाट उनको सार्वजनिक जीवनको सुरुआत भएको थियो। बहुदल आएपछि नेपाली कांग्रेसमा प्रवेश गरेका शेर्पा पछिल्लो समय खुम्बु पासाङलाम्हा गाउँपालिका समितिका सभापति थिए। उनले शिक्षा, स्वास्थ्य र खानेपानीका क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान दिएका छन्। लुक्ला विमानस्थलदेखि चौरीखर्कमा

माध्यमिक विद्यालय स्थापनामा उनको ठूलो योगदान रहेको खुम्बु पासाङलाम्हा गाउँपालिका-१ का वडाध्यक्ष फुनुरु शेर्पाले बताए। उनले भने, 'खुम्बुको एउटा धरोहर गुमायो, उहाँ असाध्यै सहयोगी र दयालु हुनुहुन्थ्यो, कुनै लोभलालच र स्वार्थविना अथक समाजसेवा गर्ने मान्छे हामीले सायद पाउँदैनौं होला।' सगरमाथा राष्ट्रिय निकुञ्ज नाम्चे सोलुखुम्बुका तत्कालीन प्रमुख संरक्षण अधिकृत भूमिजराज उपाध्यायले चुड्बा शेर्पाको योगदानलाई सम्झ्दै प्रतिक्रिया दिएका छन्। उनले भने, 'चुड्बा शेर्पा नेपालमा

मात्रै नभई विश्वभर ख्यातिप्राप्त प्रतिभाशाली वाइल्डलाइफ फोटोग्राफर हुनुहुन्थ्यो। उहाँको फोटोग्राफीले वन्यजन्तु पर्यटन प्रवर्द्धनमा ठूलो भूमिका निर्वाह गरेको छ।' चुड्बा कुनै सामान्य फोटोग्राफर नभएर प्रकृतिप्रति गहिरो माया गर्ने व्यक्ति भएको उपाध्यायको ठन्ड्याइ छ। चुड्बा ५७ वर्षको उमेरमा वाइल्डलाइफ फोटोग्राफीमा होमिएका थिए। लामो समयसम्म यती एयरलाइन्समा जागिर र होटल व्यवसाय सफलतापूर्वक सञ्चालन गरेका उनी छोराछोरीलाई सबल बनाइसकेपछि सानैदेखिको सपना पूरा गर्न फोटोग्राफीमा लागेका थिए।

उनले क्याननको उच्चस्तरीय क्यामरा र लेन्स प्रयोग गर्न विदेशीहरूबाट अनलाइन कक्षा लिएका थिए। वन्यजन्तुका फोटो खिच्न शेर्पाले धेरै जोखिम मोलेका थिए। जंगली याकको फोटो खिच्ने क्रममा उनलाई याकले आक्रमण गरेको उनले आफ्नो अन्तर्वातामा भनेका छन्। बाघको फोटो खिच्दा पनि बाघले भ्रमिएपछि भागेर ज्यान जोगाएका थिए। नेपालको निकुञ्ज विभागले देशैभरका संरक्षित क्षेत्रमा फोटो खिच्न उनलाई अनुमति दिएको थियो।

शेर्पाले सबैभन्दा बढी चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जमा ३३ पटक फोटो खिचेको वडाध्यक्ष फुनुरु बताउँछन्। उनले तिब्बतसंगको सिमाना लिमी भ्याली पुगेर दुर्लभ जंगली याकको सुन्दर तस्विर खिचेका थिए। यसअघि नरेश कुसीको टिमले जंगली याकलाई क्यामरामा कैद गर्न सफल भएको थियो। वाइल्डलाइफ फोटोग्राफरका रूपमा चुड्बाले खिचेको तस्विर नै हालसम्मकै सुन्दर भएको जानकारी बताउँछन्। शेर्पाले नेपालको पर्यटन प्रवर्द्धनमा ठूलो योगदान पुऱ्याएका छन्। नेपाल पक्षी संरक्षण संघ, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष, नेपाल पर्यटन बोर्डजस्ता थुप्रै संस्थाबाट उनले सम्मान प्राप्त गरेका छन्।

शेर्पाका दुई छोरा र दुई छोरी छन्। जेठा छोरा छेवाङ शेर्पा चिकित्सक हुन् भने छोरी बन्दाफुटी शेर्पा जहाजकी क्याप्टेन छिन्। पत्नी आङफुटी शेर्पाको निधन १० महिनाअघि भएको थियो भने छोरी मिडुमा शेर्पाको पाठेघरको क्यान्सरबाट डेढ वर्षअघि निधन भएको थियो। उनका परिवारका सदस्यहरूका अनुसार शेर्पाले फोटोग्राफीबाट कहिल्यै आर्थिक लाभको अपेक्षा गरेनन्। आफ्नो फोटोहरूले नेपालको वन्यजन्तु संरक्षण र पर्यटन प्रवर्द्धनमा योगदान दिन सक्नु भन्ने उनको चाहना थियो। रासस

काभ्रे र सिन्धुपाल्चोकमा विषादीको प्रयोग घट्यो : प्रतिवेदन

काभ्रेपलाञ्चोक (प्रस)- काभ्रेपलाञ्चोक र सिन्धुपाल्चोकमा तरकारीसहित अन्य खाद्यवालीमा प्रयोग हुने कीटनाशक तथा अन्य विषादी प्रयोगमा कमी आएको प्रतिवेदनले देखाएको छ। जिल्ला कृषि विकास कार्यालय काभ्रेपलाञ्चोकद्वारा सार्वजनिक गरिएको उक्त प्रतिवेदनमा यी दुई जिल्लामा पछिल्लो वर्ष विषादीको खपत तथा प्रयोगमा कमी आएको उल्लेख गरिएको छ।

कार्यालयका प्रमुख कुलप्रसाद दवाडीका अनुसार पछिल्लो आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा काभ्रेपलाञ्चोक र सिन्धुपाल्चोकमा अघिल्लो आवको तुलनामा समग्रमा विषादी खपत र प्रयोगमा कमी आएको छ। दवाडीद्वारा प्रस्तुत प्रतिवेदनमा आव २०८०/८१ मा काभ्रेपलाञ्चोकमा कीटनाशक धूलो/दानादार विषादी १० हजार ५०० किलोग्राम, तरल विषादी नौ हजार लिटर, दुसीनाशक धूलो-दानादार ३८ हजार १०० किलोग्राम, तरल विषादी १० हजार ३० लिटर, भारनाशक धूलो-दानादार तीन हजार ५०० किलोग्राम, तरल विषादी चार हजार ३०० लिटर खपत भएको उल्लेख गरिएको छ।

यसैगरी सिन्धुपाल्चोकमा आव २०८०/८१ मा कीटनाशक धूलो/दानादार विषादी चार हजार ४०५ किलोग्राम, तरल विषादी तीन हजार लिटर, दुसीनाशक धूलो/दानादार १५ हजार २० किलोग्राम, तरल विषादी पाँच हजार २२५ लिटर, भारनाशक धूलो/दानादार ८०० किलोग्राम, तरल विषादी एक हजार ९२० लिटर विषादी खपत भएको जनाइएको छ। यस्तै जैविक विषादी धूलो/दानादारतर्फ ४०० किलोग्राम, तरल विषादी ९१५ लिटर र अन्य धूलो/दानादार विषादी २५० किलोग्राम र ३१२ लिटर तरल विषादी खपत भएको थियो।

अघिल्लो आव २०७९/८० मा भने सिन्धुपाल्चोकमा धूलो/दानादार विषादी २३ हजार १७५ किलोग्राम र तरल विषादी १५ हजार ७७० लिटर खपत भएको थियो। प्रतिवेदनमा अघिल्लो आवको तुलनामा पछिल्लो आवमा दुवै जिल्लामा केही मात्रामा भारनाशक धूलो/दानादार विषादी प्रयोग बढेको जनाइएको छ।

कार्यालय प्रमुख दवाडीले पछिल्ला केही महिनादेखि तरकारीसहित अन्य खाद्यवालीमा प्रयोग हुने कीटनाशक तथा अन्य विषादी प्रयोगमा न्यूनीकरण गर्ने उद्देश्यले विषादी व्यवस्थापन तथा नियमनसम्बन्धी दुवै जिल्लाका सरोकारवालासंग संयुक्त छलफल गरेका कारण पछिल्लो समय विषादीको खपत तथा प्रयोगमा कमी आएको दावी गरे। 'यस्ता छलफललाई निरन्तरता दिँदै गइने छ, चालु आवमा पनि वित्तोको आवकै विषादी प्रयोगमा कमी भएको तथ्यांक प्रस्तुत गर्न सकिंयौंस् भन्ने अपेक्षा गर्दैछौं,' उनले भने।

पोखरामा मानिसक अस्पताल स्थापना गर्न पहल

गण्डकी (प्रस)- पोखरामा मानिसक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्र निर्माणका लागि पहल सुरु गरिएको छ। प्रदेश सरकारको स्वास्थ्य मन्त्रालय र जिल्ला समन्वय समिति कास्की मिलेर उक्त केन्द्र निर्माणका लागि प्रारम्भिक तयारी थालेका हुन्। स्वास्थ्यमन्त्री कृष्णप्रसाद पाठकले मानिसक स्वास्थ्य समस्या दिनप्रतिदिन बढ्दै गएकोले प्रदेशस्तरमा सुविधायुक्त मानिसक अस्पताल आवश्यक भएको बताए।

'गण्डकी प्रदेशमा मानिसक स्वास्थ्य समस्याकै कारण औसतमा दैनिक दुई जनाले आत्महत्या गर्ने गरेको आँकडाको देखाएको छ, जुन अत्यन्त दुःखद छ,' उनले भने, 'रोगको निदान, परामर्श, उपचारलगायतमा गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नेगरी मानिसक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्र स्थापनाका लागि तयारी अगाडि बढाइएको हो।' पोखराको सिर्जनाचोकमा रहेको जिल्ला समन्वय समितिको जग्गामा उक्त केन्द्र निर्माण गर्न छलफल भइरहेको उनको भनाइ छ।

हालै संघ सरकारको स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयका सचिव, प्रदेश सरकारको स्वास्थ्य मन्त्रालयका सचिव, महानिदेशक, महाशाखा प्रमुख, जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुखलगायतको बैठकले केन्द्र निर्माणका लागि आवश्यक सबै तयारी र पहल अगाडि बढाउने निर्णय गरेको मन्त्री पाठकले बताए।

'यो विषयमा मुख्यमन्त्री र अन्य विकास साक्षेदारसंग पनि छलफल भइसकेको छ, गण्डकी प्रदेशमा मानिसक अस्पताल बनाउनुपर्नेमा सबैको एकमत छ, यसमा हामी निरन्तर लागिपर्छौं,' उनले भने।

जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुख लीलाधर पौडेलले मानिसक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्र निर्माणका लागि विभिन्न प्रारम्भिक छलफल चलिरहेको बताए। 'प्रदेश सरकार र जिससको संयुक्त पहलमा काम अगाडि बढाउनेगरी चरणबद्ध रूपमा छलफल भइरहेको छ, यसले साकार रूप लिनेमा हामी आशावादी छौं,' उनले भने, 'रोगको उपचार गर्ने अस्पतालका रूपमा मात्र नभएर समग्र मानिसक स्वास्थ्य प्रवर्द्धन केन्द्रका रूपमा विकास गर्नुपर्नेमा हाम्रो जोड छ।'

अन्य अस्पतालहरूबाट मानिसक रोगको उपचार तथा परामर्श सेवा प्रदान गरिए पनि गण्डकी प्रदेशमा मानिसक रोगसम्बन्धी छुट्टै विशिष्टीकृत अस्पताल अहिलेसम्म बनेको छैन। प्रदेशको स्वास्थ्य मन्त्रालयको अल्पकालीन योजनामा भने प्रदेश सरकार मातहतका अस्पतालमा मानिसक रोगको उपचार सेवाको विस्तारका साथै मनोसामाजिक परामर्शकर्ताको व्यवस्था गरिने उल्लेख छ। मन्त्रालयले अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन योजना तय गरेको छ।

शिक्षकलाई निजामती सेवासरह सुविधा दिन माग

कर्णाली (प्रस)- विद्यालय शिक्षा विधेयक-२०८०' सम्बन्धी कर्णाली प्रदेशस्तरीय छलफलमा शिक्षकको सेवा सुविधा, सरुवा, बढुवा, विद्यालय व्यवस्थापन समितिको पदावधि, शैक्षिक नीति, पाठ्यक्रम, स्थानीय भाषा र उनीहरूको मर्यादाक्रम पनि एनमे व्यवस्था गर्न माग गरिएको छ। संघीय संसदअन्तर्गत प्रतिनिधिसभाको शिक्षा, स्वास्थ्य तथा सूचना प्रविधि समितिले काठमाडौंमा भएको राजधानी सुर्खेत वीरेन्द्रनगरमा आयोजित विद्यालय शिक्षा विधेयक-२०८०' बारेमा प्रदेशस्थित सरोकारवालाको सहभागितामा सुझाव संकलन गरिएको हो।

उक्त अन्तरक्रियामा जननमूना मावि सुर्खेतका प्रधानाध्यापक यामबहादुर श्रेष्ठले संविधानमा लेखिएका कुरा वस्तुगत र व्यावहारिक कार्यान्वयन गर्न माग गरे। उनले आधारभूत तह स्थानीय सरकार, मावि प्रदेश र त्यसभन्दा माथिको शिक्षाका विषयमा संघीय सरकारले अपनत्व लिनेगरी कानुन निर्माण गर्नसमेत सुझाए। अमरज्योति मावि नेवारका प्रधानाध्यापक खगेन्द्र थापाले शिक्षकलाई निजामतीसरह सेवा, सुविधा र सम्मान दिनुपर्ने बताए। बालविकास शिक्षा प्रतिनिधि गीता बटालाले एनमे बाल विकास सहयोग नभनी शिक्षक

भनेर राख्नुपर्ने सुझाव दिइन्। संस्थागत विद्यालयका प्रतिनिधि नैनसिंह खत्रीले राज्यले व्यहोर्नसक्ने स्थिति भए अहिले पनि संस्थागत सबै विद्यालय राज्यको जिम्मा लगाउन तयार भएको जिकिर गरे।

नेपाल शिक्षक संघ कर्णाली प्रदेश समितिका बरिष्ठ उपाध्यक्ष मकबहादुर बुढा क्षेत्रीले दलहरूले शिक्षकलाई राजनीतिक सिंकार बनाएको आरोप लगाए। गाउँपालिका राष्ट्रिय महासंघका तर्फबाट पूर्णप्रसाद धितालले संघीय शिक्षा नीतिमा टेकेर विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर र मापदण्ड निर्माण हुनेगरी ऐन ब्याउन समितिलाई अग्रह गरे। वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाका प्रमुख मोहनमाया ढकालले संविधानमा व्यवस्था गरिएका कुरा कानुन निर्माण गर्दा प्रस्टरूपमा आउनुपर्ने सुझाव दिए।

जिल्ला समन्वय समिति जुम्लाका प्रमुख गौरीनन्द आचार्यले शैक्षिक क्षेत्रमा खुला राजनीति हुने कामले शिक्षामा बेथिति देखिएको बताए। नेपाली कांग्रेस कर्णाली प्रदेशसभा दलका नेता तथा पूर्वमुख्यमन्त्री जीवनबहादुर शाहीले शैक्षिक क्षेत्रमा देखिएका तमाम समस्या सम्बोधन गर्ने र आधुनिक सूचना र प्रविधिलाई आत्मसात् गर्दै अगाडि बढ्ने ऐन आउनेमा विश्वास रहेको बताए।

यातायात सञ्जालसँग जोडिँदै सोमेश्वरगढी

चितवन (प्रस)- यहाँको माडीस्थित सोमेश्वरगढी सडक सञ्जालसँग जोडिएको छ। माडी नगरपालिका-५ स्थित ऐतिहासिक एवं धार्मिकस्थल सोमेश्वरगढीमा सडक जोडिएसँगै आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटकहरूका लागि नयाँ गन्तव्यस्थल बनेको छ।

तीन घण्टा उकालो पैदल हिंडेर यहाँ पुग्नुपर्ने बाध्यता अन्त्य भएको छ। गढीमा हाल घुम्न र दर्शन गर्न आउने पर्यटक बढेका छन्। सोमेश्वरगढी संरक्षण तथा व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष पिताम्बर पोखरेलका अनुसार वसन्तपुरबाट ११ किलोमिटर दूरीमा रहेको सो मन्दिरमा हाल ३० मिनेटमा पुग्न सकिन्छ। सडक सञ्जाल विस्तार भएसँगै यस स्थानमा घुम्न, मनभोज खान आउनेको

संख्या उल्लेख्य बृद्धि भएको अध्यक्ष पोखरेलले बताए। माडी उपत्यका चितवन राष्ट्रिय निकुञ्जले तीनतर्फ र दक्षिणमा सोमेश्वर पर्वतले घेरिएको छ।

पाल्पाका तत्कालीन राजा मुकुन्द सेनले अंग्रेजबाट जोगिन बनाएको सो गढी नेपाल-भारतको दुःश्यावलोकनको केन्द्र र ऐतिहासिक धार्मिक क्षेत्रका रूपमा विकास हुँदै गएको छ। यहाँ बसेर रामनवमीमा पूजापाठ गर्ने भक्तालुको घुईचो लाग्छ। सोमेश्वर कालिका मन्दिर महादेव र कालीको बासस्थान रहेको शक्तिपीठ हो। भरतपुरबाट ५० किलोमिटर दूरीमा पर्ने सोमेश्वरगढीमा माडी नगरपालिकाको सक्रियतामा राष्ट्रियस्तरका मूर्तिकारद्वारा ५० भन्दा बढी ढुंगामा विभिन्न देवदेवीका मूर्ति कुरिएका छन्।

प्रदेश सरकार
सुदूरपश्चिम प्रदेश
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय
भूमिगत जलस्रोत तथा सिचाई विकास डिभिजन कार्यालय
धनगढी, कैलाली

बोलपत्र आह्वान सम्बन्धी सूचना
(प्रथम पटक प्रकाशित मिति: २०८१/१०/०२)

यस भूमिगत जलस्रोत तथा सिचाई विकास डिभिजन कार्यालय धनगढी, कैलालीको कार्य क्षेत्र अन्तर्गत कंचनपुर, कैलाली जिल्लाको विभिन्न स्थानहरूमा भूमिगत सिचाई सम्बन्धि निर्माण कार्य सिलबन्दी बोलपत्रको माध्यम बाट गर्न ठेक्का नं. GWRIDDO/PH-DS-ELE-P/NCB/05/2081-082 देखि GWRIDDO/PH-DS-ELE-P/NCB/14/2081-082 सम्मका सिलबन्दी बोलपत्रहरूको लागि मिति २०८१-१०-०२ गते www.bolpatra.gov.np/egp मा सूचना आह्वान गरिएको छ।

विवरण	सिलबन्दी बोलपत्र
दर्ता गर्ने अन्तिम मिति र समय	२०८१/११/०२ गते दिनको १२:०० बजे
खोल्ने अन्तिम मिति र समय	२०८१/११/०२ गते दिनको २:०० बजे

सिलबन्दी बोलपत्र पेश गर्ने तरिका : विद्युतिय माध्यमबाट मात्र (Electronic Submission Only)
विस्तृत जानकारीको लागि www.bolpatra.gov.np/egp मा हेर्नुहुन वा यस कार्यालयमा सम्पर्क गर्नुहुन अनुरोध गरिन्छ।

कार्यालय प्रमुख

'कासांड' टिम आज हलहलमा जाँदै

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं - चलचित्र 'कासांड' को टिम माघ २ गते पूर्वका विभिन्न हलहलमा पुराने भएका छन्। फिल्मको राम्रो प्रतिक्रिया प्राप्त भएको भन्दै नायिका सिर्जना निड्लेकु आफ्नो पहिलो डेब्यु फिल्मबाट निकै उत्साहित देखिएको जनाएकी छिन्। उनले खुशी व्यक्त गर्दै भनिन्, 'यो मेरो पहिलो फिल्म हो र दर्शकहरूको सकारात्मक

प्रतिक्रिया पाउँदा निकै खुशी छु।' 'कासांड' चलचित्र अभिनेता दयाहाङ राईको ६ महिनापछि रिलिज भएको फिल्म हो। याम शोर्पाङ्गा निर्देशित यस फिल्मले सिन्धुपाल्चोकको शोर्पा समुदायको एक भाँकी लोप्साङको संघर्षमय जीवनको कथा प्रस्तुत गर्दछ। आर्थिक विपन्नता र सामाजिक असमानता जस्ता चुनौतीहरूको सामना गर्दै, पात्रले आफ्नो स्वाभिमानका लागि संघर्ष गर्दछ। यस फिल्मको प्रमुख भूमिकामा दयाहाङ राई,

जितु नेपाल, सिर्जना निड्लेकु र दीया मास्के रहेका छन्। 'कासांड' को रनटाइम १२६ मिनेट रहेको छ र यसको सर्टिफिकेट युनिभर्सल रहेको छ। चलचित्रले दर्शकबाट सकारात्मक प्रतिक्रिया प्राप्त गरेको छ। विशेषगरी, दयाहाङ र जितु नेपालको अभिनयलाई निकै सराहना गरिएको छ। दर्शकहरूले शोर्पा समुदायको सांस्कृतिक पक्षलाई नजिकबाट बुझ्न पाउने आशा व्यक्त गरेका छन्। निर्देशक यम शोर्पाले भने, 'हामीले दर्शकबाट चाहेको माया र अपेक्षा पूरा हुनेगरी फिल्म निर्माण गरेका छौं।' 'कासांड' को ट्रेलरमा पात्रको अभाव, भाँकी विद्यामा विश्वास, समाजको परम्परा र आर्थिक गतिविधिहरूलाई देखाइएको छ। समाजको बहिष्कार, द्वेष र परिवारमा देखिने विचलनको कुरा गर्दै मुख्य पात्रको स्वाभिमानको संघर्ष प्रस्तुत गरिएको छ। फिल्म पारिवारिक कथावस्तुमा आधारित छ र ग्रामीण परिवेशमा आधारित रहेको निर्देशक यम शोर्पाले बताए। यस फिल्ममा सिर्जना निड्लेकु, दीया मास्के, बुद्धि तामाङ, सुनिता गौतम, डोमा ह्योल्मो, प्रेम लोप्चन र सुरवीर पण्डितको पनि अभिनय छ। 'कासांड' फिल्म यार्सा फिल्मस र पुरुषोत्तम प्रधान फिल्मस को प्रस्तुतिमा बनेको हो। फिल्मका निर्माता र छायांकन पुरुषोत्तम प्रधान हुन् भने सह-निर्मातामा गोविन्द बोहरा छन्। कार्यकारी निर्माता आर्द्धिरेड शोर्पा हुन्।

मुटुरोग विशेषज्ञ डा. कोजुको 'मुटुको कथा' सार्वजनिक

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं - वरिष्ठ मुटुरोग विशेषज्ञ डा. राजेन्द्र कोजुको 'मुटुको कथा' शीर्षकको कृति सार्वजनिक भएको छ। नेपाल प्रज्ञाप्रतिष्ठानको डबलीमा मंगलबार आयोजित समारोहमा वरिष्ठ नेत्ररोग विशेषज्ञ डा. सन्तुकरुद्र, वरिष्ठ मुटुरोग विशेषज्ञ डा. भगवान कोइराला, धुलिखेल अस्पतालका संस्थापक डा. रामकण्ठ मकाजु, मुटुरोग विशेषज्ञ डा. स्मृति शाक्य, हास्यकलाकार हरिवंश आचार्य र लेखक कोजुले लोकार्पण गरे। बुक हिलले प्रकाशन गरेको उक्त कृतिमा मुटुको कथा, वा छाति त दुखेको छैन नि? हर्तेरिका औषधि नै छुट्यो, नूनको आत्मकथा, रक्सी समातेपछि र छाडेपछि, फेरिएको जीवन शैली, स्वस्थ जीवन र प्रार्थनासहित ४१ शीर्षकमा अनुभव, अनुभूति र घटनासम्बन्धी विषयबस्तु समाेटिएका छन्।

कार्यक्रममा वरिष्ठ नेत्ररोग विशेषज्ञ डा. रुद्रले तुलनात्मकरूपमा नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्र राम्रो रहेको र त्यसमा चिकित्सकहरूले व्यावसायिक धर्म तथा विरामीप्रति करुणा व्यक्त गर्न सकेमा अरु प्रभावकारी हुने धारणा राखे। मुटुरोग विशेषज्ञ डा. कोइरालाले समाज रूपान्तरणका लागि किताब लेखन र अध्ययनको प्रभाव लामोसमयसम्म रहने उल्लेख गर्दै हामीले व्यतित गरेको जीवनशैली र खानपिनमा सामान्य सुधार गर्न सके राम्रो स्वास्थ्यलाभ लिन सकिने अनुभव सुनाए। उनले भने, 'मैले विरामीलाई सधैं भन्दै आएको छु, गर्न नहुने भनेको चुरोट नखाने, गनैपने भनेको व्यायाम रहेको छ।' डा. मकाजुले पुस्तक अध्ययनबाट धेरै ज्ञान प्राप्त हुने भएकाले मुटुको कथासम्बन्धी पुस्तकले अध्ययनका लागि थप प्रेरणा प्रदान गर्ने धारणा राखे। हास्यकलाकार आचार्यले पुस्तकलाई आफूले सबैभन्दा नजिक सिरानीमा

राखे साथीका रूपमा लिने गरेको हुँदा जन्मोत्सवगायतका अवसरमा उपहारका रूपमा पुस्तक दिँदा उपयुक्त हुने धारणा राखे। डा. शाक्यले मुटुको कथासम्बन्धी कृतिमा स्रष्टाले स्वास्थ्य क्षेत्रमा काम गर्दाको आफ्नो कथा, व्यथा, वास्तविकता, भावनालायतका विषयबस्तु केही कविता र केही निबन्ध शैलीमा प्रस्तुत गरेको धारणा राखे। लेखक कोजुले आफूले विभिन्न पत्रपत्रिकामा विभिन्न समय कालखण्डमा लेखिएका लेखहरूबारे उपचार गर्न आउने विरामी र चिनेका व्यक्तिबाट पाएको प्रतिक्रियाबाट प्रेरित भएर पुस्तक लेखे जमर्को गरेको बताए। उनले जीवनको ४० वर्ष चिकित्सासम्बन्धी ज्ञान हासिल गर्ने सिलसिलामा २३ वर्ष मुटु स्वास्थ्यमै केन्द्रित भएर उपचारमा संलग्न हुँदा देखेका, भोगेका विषयबस्तुलाई सरल तरिकाले सर्वसाधारणसम्म पुऱ्याउन कथा, निबन्ध र स्मरण समेटेर पुस्तक प्रकाशन गरेको जानकारी दिए।

धुमः ४ मा रणवीर कपुर पक्का

मुम्बई - बलिउड स्टार रणवीर कपुर आगामी केही वर्षका लागि पुरै व्यस्त रहेका छन्। यस वर्ष निर्माणमा रहेका केही ठूला फिल्महरूमा उनीलाई देखिने पक्का जस्तै छ। अभिनेता कपुर हाल सञ्जय लीला भन्सालीको 'लभ एन्ड वार' र नितेश तिवारीको 'रामायण' को लागि शूटिंगमा व्यस्त रहेका छन्। दुवै फिल्म २०२६ मा ठूलो पर्दामा रिलिज हुने तालिका तय भइसकेको छ। यसैबीच, यशराज फिल्मसको बहुप्रतिक्षित धुमः ४ मा रणवीर कपुर अनुबन्धित भएका छन्। जुन फिल्म एक दशक भन्दा बढी अघि देखी आधिकारिक रूपमा घोषणा गरिएको थियो

तर केही कारणहरूले गर्दा सुटिङ सुरु हुन सकेको थिएन। तर, अहिले यशराज फिल्मसले धुमः ४ का लागि प्रकिया सुरु गरेको छ, जो अर्को वर्ष देखी सुटिङ सुरु हुनेछ। इन्डिया टुडेका अनुसार धुमः ४ अब अप्रिल २०२६ देखी छायांकनमा जानेछ। सो कम्पनिले सो फिल्मका लागि २ जना नायिक र एक भिलेन खोजिरहेको छ। समाचार अनुसार सो फिल्मको भिलेनको भूमिकामा साउथ फिल्मका कलाकारलाई लिइने भएको छ। जसका कारण, अभिषेक बच्चनलगायतका कलाकार नदेहोरिने सम्भावना बढेको छ।

रणवीरले धुमः ४ सुरु गर्नुअघि 'लभ एन्ड वार' र 'रामायण' का दुवै भागको सुटिङ पुरा गर्नेछन् किनभने धुमः ४ मा उनको अन्य चलचित्रहरू भन्दा फरक लुक हुनु आवश्यक रहेको जनाइएको छ। चाखलाग्दो कुरा के छ भने धुमः ४ फ्रेन्चाइजका अधिल्लो फिल्महरूमा हिरोको भूमिका नकारात्मक थियो तर पछिल्लो रिपोर्ट अनुसार रणवीरको धुमः ४ को चरित्र विस्कले फरक हुने बताइएको छ। समाचार अनुसार धुमः ४ पछि अभिनेता कपुरले एनिमल पार्क सुरु गर्नेछन्, जुन निर्देशक सन्दीप रेग्मी वागासँग मेगा ब्लकबस्टर एनिमलको सिक्वेलको रूपमा निर्माण हुँदैछ।

रंजशाला

खो-खो विश्वकप

महिला दुवै खेलमा विजयी पुरुष टिमको पहिलो जित

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं - भारतमा जारी खो-खो विश्वकपमा नेपालको महिला टोलीले लगातार दोस्रो जित हासिल गरेको छ। समूह सी मा नेपाल, भुटान, जर्मनीसँगै बंगलादेश र श्रीलंका छन्। नेपालले बुधवार श्रीलंकासँग तथा विहीवार बंगलादेशसँग खेल्ने छ। हरेक समूहबाट शीर्ष दुई टोली

ले पराजित गरेको हो। यसअघि मंगलबार भएको पहिलो खेलमा नेपालले भुटानलाई १३-२४ ले पराजित गरेको थियो। समूह सी मा नेपाल, भुटान, जर्मनीसँगै बंगलादेश र श्रीलंका छन्। नेपालले बुधवार श्रीलंकासँग तथा विहीवार बंगलादेशसँग खेल्ने छ। हरेक समूहबाट शीर्ष दुई टोली

क्वाटरफाइनलमा प्रवेश गर्ने छन्। पुरुषतर्फ भने समूह ए मा रहेको नेपाल पहिलो खेलमा भारतसँग ४२-३७ ले पराजित भएको थियो। तर पेरुसँग दोस्रो खेल खेलिरेहेको नेपालले पहिलो जित हात पारेको छ। समूह ए मा रहेको नेपालले मंगलबार पेरुलाई ८०-३४ ले पराजित गरेको हो।

प्रधानमन्त्री कप महिला क्रिकेट

उद्घाटन खेलमा सुदूरपश्चिम विजयी

प्रभाव संवाददाता

धनगढी- प्रधानमन्त्री कप टी-२० महिला राष्ट्रिय क्रिकेट प्रतियोगिता मंगलबारदेखि धनगढीमा सुरु भएको छ। उद्घाटन खेलमा सुदूरपश्चिमले गण्डकी प्रदेशलाई सात विकेटले हराएको छ। फाउला क्रिकेट मैदानमा टस हारेर ब्याटिङको निम्ता पाएको गण्डकी प्रदेशले निर्धारित २० ओभरको खेलमा सात विकेटको क्षतिमा ५५ रन बनायो। जितका लागि पाएको ५६ रनको लक्ष्य सुदूरपश्चिमले ९ दशमलव ५ ओभरमा ३ विकेटको क्षतिमा पूरा गर्यो। सुदूरपश्चिमका लागि रेवती धामीले अविजित २१ रन बनाइन्। बलिङतर्फ गण्डकीका लागि आकृति तिवारी र अपेक्षा बुढाथोकीले एक एक विकेट लिइन्।

वाशुदेव जोशीलगायतको उपस्थिति थियो। राष्ट्रिय खेलकूद परिषद्को कार्यक्रमअनुसार क्यानको आयोजना र सुदूरपश्चिम प्रादेशिक क्रिकेट सङ्घको व्यवस्थापनमा सञ्चालन भएको प्रतियोगिता यही माघ १२ गतेसम्म चल्नेछ। प्रतियोगितामा सात प्रदेश तथा दुई विभागीय टोली एिएफ क्लब र आर्मी क्लब सहभागी रहेका सुदूरपश्चिम प्रादेशिक क्रिकेट संघका सचिव लक्ष्मण भट्टले जानकारी दिए। सहभागी टोलीलाई दुई समूहमा विभाजन गरिएको छ। समूह 'ए' मा लुम्बिनी प्रदेश, गण्डकी प्रदेश, कर्णाली प्रदेश, सशाख प्रहरी वलको एपीएफ क्लब र सुदूरपश्चिम प्रदेश तथा समूह 'बी' मा कोशी प्रदेश, बागमती प्रदेश, मधेश प्रदेश र त्रिभुवन आर्मी क्लब छन्। प्रतियोगिताको उपाधि जित्नेले रु पाँच लाख, दोस्रो हुनेले रु तीन लाख, प्लेयर अफ दी सि्रिजलाई रु ५० हजार तथा वेस्ट ब्याटर र बेस्ट बलरलाई रु २५/२५

हजार पुरस्कार दिइनेछ।

एपीएफको शानदार सुरुवात

नेपाल एपीएफ क्लबले शानदार सुरुवात गरेको छ। नेपाल एपीएफ क्लबले प्रधानमन्त्री कप महिला राष्ट्रिय ट्वान्टी-२० क्रिकेट प्रतियोगितामा सानदार सुरुवात गरेको हो। धनगढीस्थित फाउला क्रिकेट मैदानमा मंगलबार भएको खेलमा एपीएफले कर्णाली प्रदेशविरुद्ध १११ रनको फराकिलो जित दर्ता गरेर शानदार सुरुवात गरेको हो। एपीएफले प्रस्तुत गरेको ८३ रनको लक्ष्य पछ्याएको कर्णालीले २० ओभर नै ब्याटिङ गरे पनि सात विकेट गुमाउँदै ७१ रन मात्रै बनाउन सके पछि एपीएफको पहिलो विजय यात्रा सुरु भएको हो। एपीएफका लागि करुणा भण्डारीले तीन तथा रेखा रावल, सुमन विष्ट र विनु बुढाले समान एक विकेट लिए।

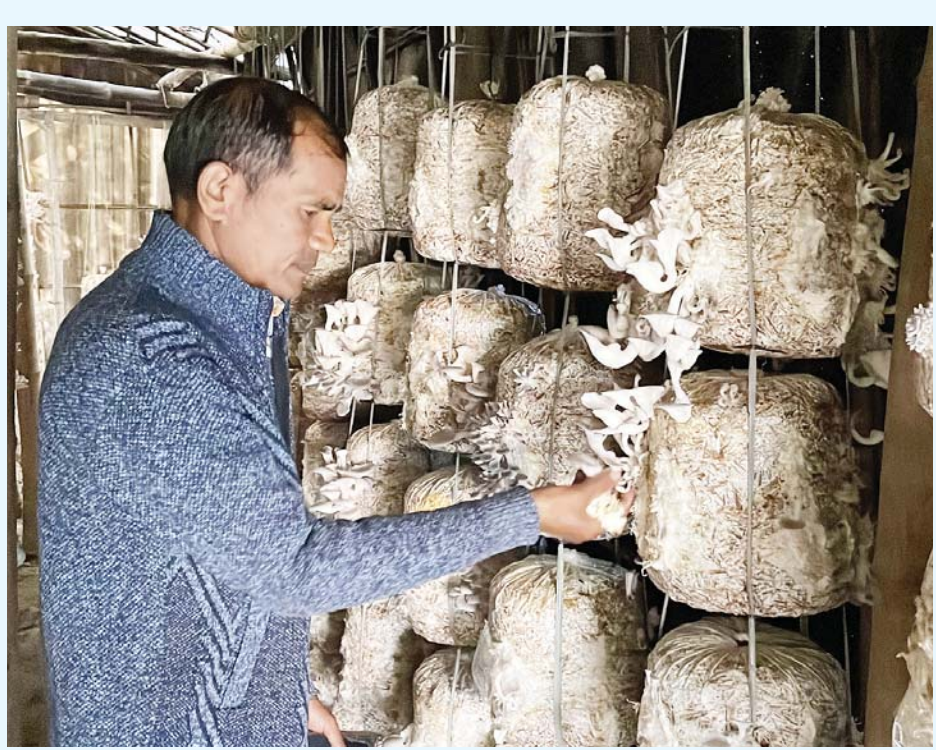
सिन्धुपाल्चोकमा बिच भलिबल प्रतियोगिता सुरु

चौतारा (प्रस)- सिन्धुपाल्चोकमा बिच भलिबल प्रतियोगिता सुरु भएको छ। सिन्धुपाल्चोकको सुकुटेमा आयोजित सातौं महिला तथा आठौं पुरुष राष्ट्रिय बिच भलिबल प्रतियोगिता आजबाट सुरु भएको हो। नेकपा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डले सो बिच भलिबल प्रतियोगिता उद्घाटन गरेका छन्।

नेपाल भलिबल सङ्घ, सिन्धु सुकुटे पर्यटन व्यवसायी संघ र सिन्धुपाल्चोक जिल्ला भलिबल संघको आयोजनामा प्रतियोगिता सुरु भएको हो। बालुवाभाथि खेलले भलिबल प्रतियोगिता खेलकूद र पर्यटन दुवै हिसावले महत्त्वपूर्ण मानिएको छ, जुन खेल अहिले सुकुटेस्थित सुनकोशी नदीको किनारामा जारी रहेको छ।

बजार लैजा नवलपरासी (बर्दघाट-सुस्तापूर्व)को मध्यविन्दु-३ का वडाध्यक्ष मानवहादुर महतोले लगाएको च्याउखेती। तयारीमा ध्याउ उनले व्यावसायिकरूपमा च्याउखेती गर्दै आएका छन्।
तिस्वर: टेकराज पोखरेल, रासस

बजेट अर्धवार्षिक समीक्षा

आम्दानी ३९, खर्च ३५ प्रतिशत

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं- चालु आर्थिक वर्षको अर्धवार्षिक समीक्षा अवधिमा सरकारको आम्दानी र खर्च निकै कमजोर देखिएको छ। महालेखा नियन्त्रक कार्यालयका अनुसार पुस मसान्तसम्ममा सरकारले वार्षिक लक्ष्यको २९ प्रतिशत आम्दानी र ३५ प्रतिशत खर्च गरेको छ। सरकारले चालु आर्थिक वर्षका लागि रु १८ खर्ब ६० अर्ब ३० करोड ३० लाखको बजेट ल्याएको थियो। पुस मसान्तसम्ममा रु ५७ अर्ब ६० करोड १९ लाख बराबर खर्च भएको छ। यो अवधिमा खर्च वार्षिक लक्ष्यको ३५ प्रतिशत हो। चालु आर्थिक वर्षको आम्दानी र खर्च निकै कमजोर देखिएको छ। महालेखा नियन्त्रक कार्यालयका अनुसार पुस मसान्तसम्ममा सरकारले वार्षिक लक्ष्यको २९ प्रतिशत आम्दानी र ३५ प्रतिशत खर्च गरेको छ।

४० अर्ब ६६ करोड ४५ लाख बजेट छुट्याइएकोमा हालसम्म २९ दशमलव ६३ प्रतिशत अर्थात् रु चार खर्ब ५२ अर्ब ३५ करोड ४० लाख बराबर मात्र खर्च भएको छ। पुँजीगत शीर्षकको खर्च भने कमजोर छ। यो शीर्षकमा रु तीन खर्ब ५२ अर्ब ३५ करोड ४० लाख वार्षिक बजेट विनियोजन भएकोमा पुस मसान्तसम्ममा १६ दशमलव १६ प्रतिशत अर्थात् रु ५६ अर्ब ९३ करोड ५० लाख बराबर मात्र खर्च भएको छ। वित्तीय व्यवस्था शीर्षकको हालसम्मको खर्च ४३ दशमलव दुई प्रतिशत छ। यो शीर्षकमा रु तीन खर्ब ६७ अर्ब २८ करोड ४५ लाख बराबर बजेट विनियोजन भएकोमा हालसम्म रु एक खर्ब ५८ अर्ब ६६ करोड ३९ लाख बराबर खर्च भएको छ।

सरकारले चालु आर्थिक वर्षमा रु १४ खर्ब ७१ अर्ब ६२ करोड ९५ लाख राजस्व उठाउने लक्ष्य राखेको छ। गत पुस मसान्तसम्ममा रु पाँच खर्ब ७४ अर्ब ७६ करोड ७९ लाख राजस्व उठेको छ। यो वार्षिक लक्ष्यको २९ दशमलव ०६ प्रतिशत हो। कर राजस्वतर्फ ३८ दशमलव ११ प्रतिशत अर्थात् रु चार खर्ब ८९ अर्ब २९ करोड ९२ लाख र गैरकर राजस्वतर्फ ५१ दशमलव ९७ प्रतिशत अर्थात् रु ७० अर्ब २० करोड ८२ लाख संकलन भएको छ। सरकारले चालु आर्थिक वर्षका लागि रु ५२ अर्ब ३२ करोड ६५ लाख वैदेशिक अनुदान सहायता लिने लक्ष्य लिएकोमा हालसम्म रु सात अर्ब ३७ करोड छ लाख बराबर वैदेशिक सहायता प्राप्त भएको छ।

सहकारी कर्जा प्रवाहमा कडाइ गर्दै राष्ट्र बैंक

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं - सरकारले अध्यादेशमार्फत सहकारी क्षेत्र व्यवस्थापनसम्बन्धी नयाँ कानून जारी गरेसँगै नेपाल राष्ट्र बैंकले सहकारी संस्थाको वचत र ऋण व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित गर्न नयाँ मापदण्डसहितको मस्यौदा सार्वजनिक गरेको छ।

पछिल्लो समय ठूलो समस्या देखिएको सहकारी क्षेत्रको वित्तीय गतिविधिमा पारदर्शिता र सन्तुलन ल्याउन राष्ट्र बैंकले सोमबार 'वचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाका लागि जारी गरिएको निर्देशन तथा मापदण्ड' को मस्यौदा सार्वजनिक मात्र वचत सञ्चालन गर्न पाउने, कार्यक्षेत्रअनुसार वचत सञ्चालन सीमा तोक्ने, ऋण लगानीका कडाइ गर्ने, उत्पादनशील क्षेत्रको लगानीमा जोड दिनेलगायत विषय राखिएका छन्।

राष्ट्र बैंकले सहकारी क्षेत्रको अनुशासन र पारदर्शिता सुनिश्चित गर्न यो मस्यौदा ल्याएको जनाएको छ। माघ मसान्तभित्रमा यो मस्यौदामाथि सुझाव दिन आग्रह गरेको छ। मस्यौदा मापदण्डमा राखिएको सदस्य बाहेकबाट वचत सञ्चालन गर्न पूर्णतः निषेध गर्ने तथा निश्चित सीमाभित्र मात्रै सञ्चालन गर्न पाउने प्रावधानले गैर-सदस्यबाट हुने जोखिमपूर्ण वचत सञ्चालनको अभ्यासलाई अन्त्य गर्ने अपेक्षा गरिएको छ।

'वचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले आफ्ना सदस्यबाट मात्र वचत सञ्चालन गर्न सक्ने छ भने यस्तो संस्थाले प्राथमिक पुँजी कोषको पन्ध्र गुणासम्म वचत सञ्चालन गर्न सक्नेछ। संस्थाले बैंक तथा वित्तीय संस्थाबाट कूल सम्पत्तिको पाँच प्रतिशतसम्म वा पुँजी

कोषको बढीमा सय प्रतिशतसम्म ऋण लिन सक्नेछ', मस्यौदामा भनिएको छ। वचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने संस्थाको वचत सञ्चालन सीमा पनि तोकिएको छ। एउटा जिल्लामा मात्र कार्यक्षेत्र भएको सहकारीले रु १० लाख, एकभन्दा बढी जिल्ला कार्यक्षेत्र भएमा रु २५ लाख र एक प्रदेशभन्दा बढी कार्यक्षेत्र भएमा रु ५० लाखसम्म मात्र वचत सञ्चालन गर्नसक्नेछ। संस्थाले साधारण र नियमित प्रकारका वचत खाता सञ्चालन गर्न सक्ने र सहकारीका सदस्यले रु १० लाखभन्दा बढी वचत रकम जम्मा गर्दा अनिवार्य रूपमा स्रोत खुलाउनुपर्ने मस्यौदामा उल्लेख छ।

त्यस्तै कर्जा प्रवाहमा पनि कडाइ गर्ने लागिएको छ। 'वचत तथा ऋण कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले सदस्यता लिएको न्यूनतम तीन महिना नपुगेका सदस्यलाई ऋण लगानी गर्न सक्नेछैन'। संस्थाले प्रति सदस्य प्राथमिक पुँजीकोषको अधिकतम १५ प्रतिशतभन्दा बढी रकम ऋण प्रवाह गर्न सक्नेछैन', मापदण्डको मस्यौदामा भनिएको छ, 'संस्थाले नियमित वचत गरिरहेका सदस्यलाई निजको वचत रकमको पाँच गुणा वा बढीमा रु तीन लाखमध्ये जुन कम हुन्छ, सो बराबरको रकममात्र बिना धितो ऋण

प्रवाह गर्न सक्नेछ।' यसरी बिना धितोकर्जा प्रवाह गर्दा कम्तीमा दुई सदस्यको जमानी लिनुपर्ने तथा सञ्चालकले आफ्नो वचतको सुरक्षणमा प्राप्त हुने ऋण बाहेक कुनै प्रकारको थप ऋण लिन नपाउने व्यवस्था ल्याउन लागिएको छ। वचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने सहकारी संस्थाले सहकारी बैंक र साना किसान लघुवित्त संस्थाको शेयर तथा नेपाल सरकारले जारी गरेको ऋणपत्रमा लगानी गर्न सक्ने व्यवस्था मापदण्डको मस्यौदामा राखिएको छ। यस बाहेक अन्य कुनै संस्थाको शेयर, डिबन्चरमा लगानी गर्न पाइने छैन।

सहकारी संस्थालाई घरजग्गा खरिदमा पनि कडाइ गर्न लागिएको छ। 'विगत तीन वर्षदेखि निरन्तर खुद मुनाफामा सञ्चालनमा रहेको, सञ्चित नोक्सानी नरहेको र न्यूनतम पुँजीकोष कायम रहको अवस्थामा प्राथमिक पुँजीको वढीमा २५ प्रतिशत वा जगेडा कोषको बढीमा ५० प्रतिशतसम्म हुन आउने रकम बराबरको मात्रै जग्गा वा भवन कार्यालय प्रयोजनका खरिद वा निर्माण गर्न सकिनेछ', मस्यौदामा भनिएको छ, 'यी शर्त विपरीत सम्पत्ति खरिद वा निर्माण गरेमा सो बराबरको रकम प्राथमिक

पुँजीकोष गणना गर्दा घटाउनु पर्नेछ।' त्यस्तै सहकारी संस्थालाई क्षेत्रगत कर्जा विस्तारमा जोड दिइएको छ। 'विशिष्टकृत संस्थाबाहेक ठूलो कारोबार गर्ने संस्थाले कूल ऋणको न्यूनतम ५० प्रतिशत कृषि, उद्योग र व्यवसाय सञ्चालन तथा विस्तारलगायत उत्पादनमूलक क्षेत्रमा प्रवाह गर्नुपर्नेछ', मापदण्डको मस्यौदामा उल्लेख छ, 'उक्त सीमा हाल कायम नरहेमा २०८३ असार मसान्तसम्म कायम गर्नुपर्नेछ। संस्थाले कृषि, उद्योग र व्यवसायको लागि ऋण प्रवाह गर्दा किस्ता/व्याज भुक्तानी गर्न उपयुक्त ग्रेस अर्बि प्रदान गर्न सक्नेछ।' वचत तथा ऋणको कारोबार गर्ने संस्थाले सदस्यको वचतको सुरक्षणमा बढीमा ९० प्रतिशतसम्म ऋण प्रवाह गर्न पाउने व्यवस्था ल्याउन लागिएको छ। अचल सम्पत्तिको धितोमा ऋण प्रवाह गर्दा महानगरपालिका तथा उपमहानगरपालिकामा रहेको धितो मूल्याङ्कनको बढीमा ५० प्रतिशतसम्म र नगरपालिका तथा गाउँपालिकामा रहेको धितोको हकमा बढीमा ६० प्रतिशतसम्म ऋण प्रदान गर्न सक्ने मस्यौदामा उल्लेख छ। वचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको ऋण पुनर्संरचना तथा पुनर्तालीकीकरणसम्बन्धी व्यवस्था पनि मापदण्डको मस्यौदामा राखिएको छ। विशेष परिस्थितिमा नियमनकारी निकायबाट निर्देशन जारी भएको अवस्थामा ऋणीले उचित कारणसहित लिखित अनुरोध गरेमा सञ्चालक समितिको निर्णयअनुसार निश्चित अवधिमा लागि मात्र ऋण पुनर्तालीकीकरण वा पुनर्संरचना गर्न सकिनेछ', मस्यौदामा भनिएको छ, 'पुनर्संरचना वा पुनर्तालीकीकरण गर्ने समयमा सक्रिय वर्गमा वर्गीकरण भइरहेका ऋणलाई पुनर्तालीकीकरण वा पुनर्संरचना गरिएमा साढे १२ प्रतिशत ऋण नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नुपर्नेछ।'

जब कृषिमन्त्रीलाई नौ किलोको काउली दिइयो

ढोरपाटन- बागलुङको जैमिनी नगरपालिका-१ कृषिमसेवामा मंगलबार माघेसङ्क्रान्ति मेला तथा जैमिनी कप चलिरहेको थियो। मेलामा स्थानीय कला, संस्कृति र विभिन्न प्रकारका फाँकी प्रदर्शनले दर्शकलाई लोभ्यायो। साँभु पर्दै थियो। आयोजकले प्रमुख अतिथिका रूपमा आएका कृषि तथा पशुपन्छीमन्त्री रामनाथ अधिकारीलाई विदाई गर्नुपर्ने भयो। धेरै ठाउँमा आयोजकले अतिथिलाई मायाको चिनो भनेर विभिन्न प्रकार समान दिने गरेका छन् तर यहाँ भने फरक शैलीमा मन्त्री अधिकारीलाई विदाई गरियो। जैमिनी नगरपालिकाका उपप्रमुख हरिहर शर्मा मन्त्री अधिकारीलाई उपहार दिन मञ्चमा उक्लिए। उनको हातमा नौ किलोको काउली थियो। शर्माले मन्त्री अधिकारीलाई मायाको चिनो स्वरूप त्यही काउली थमाए। उक्त दृश्यले मेला हेर्न आएका हजारौं दर्शकको ध्यान मञ्चतिर खिच्यो। धेरै चकित भए। नगर उपप्रमुख शर्माले कृषिमन्त्रीलाई मायाको चिनोका रूपमा काउली हस्तान्तरण गरेको उद्घोष गर्दा चारैतिर हाँसो चलेको थियो। स्थानीय किसानले उत्पादन गरेको काउली मन्त्री

अधिकारीले मुस्कुराउँदै ग्रहण गरे। यस नगरपालिकाले विगत केही वर्षदेखि यस्ता कार्यक्रममा अतिथिलाई स्थानीय उत्पादनलाई प्रयोग गर्दै आएको छ। यस वर्ष पनि सोही नीतिअनुसार कृषिमन्त्री अधिकारीलाई नौ किलोको काउली उपहार दिइएको उपप्रमुख शर्माले बताए। उनले उक्त काउली जैमिनी नगरपालिका-२ का किसान गङ्गाधर सापकोटाले उत्पादन गरेको बताए।

स्थानीय उत्पादनलाई मायाको चिनो तथा सार्वजनिक कार्यक्रममा प्रदर्शन गर्दा वजारीकरणमा टेवा पुग्ने अपेक्षासहित नगरपालिकाले यस्तो कार्य गर्दै आएको उपप्रमुख शर्माले बताए। 'जैमिनी नगरपालिकामा व्यावसायिक तरकारीखेती गर्ने किसानको संख्या धेरै छ, उहाँहरूले बर्सोति तरकारी बेचेर लाखौं आम्दानी गर्नुहुन्छ। त्यस्ता किसानलाई प्रोत्साहन गर्न नगरपालिकाले मायाको चिनोका रूपमा प्रयोग गर्ने र अन्य बेला पनि खरिद गर्ने गरेको छ', उपप्रमुख शर्माले भने, 'किसानलाई थप हौसला मिल्ने हुँदा उहाँहरूको उत्पादनलाई पहिलो प्राथमिकतामा राखेका छौं।' नगरपालिकाले स्थानीय उत्पादनको वजारीकरण गर्नका लागि कृषि एम्बुलेन्स सञ्चालनमा ल्याउन लागेको त्यस अवसरमा जानकारी दिइयो। यसै वर्षदेखि सञ्चालन गर्ने गरी कृषि एम्बुलेन्स खरिद प्रक्रिया अगाडि बढिसकेको नगरपालिकाले जनाएको छ। स्थानीय किसान प्रेमप्रसाद सापकोटाले नगरपालिकाले किसानलाई प्रोत्साहनका लागि गरेको यो कार्य सराहनीय रहेको बताए। रासस

दुग्ध उत्पादक किसानलाई शीघ्र भुक्तानी दिइने

कास्की (प्रस)- कृषि तथा पशुपन्छी विकासमन्त्री रामनाथ अधिकारीले दुग्ध विकास संस्थानमार्फत किसानलाई तिन बाँकी भुक्तानीका लागि पहल भइरहेको बताएका छन्। केन्द्रीय दुग्ध सहकारी सङ्घ लिमिटेड नेपालको ३० औं वार्षिक साधारणसभाको पोखरामा उद्घाटन गर्दै उनले एक/डेड महिनाभित्र भुक्तानी समस्या समाधान गर्ने प्रतिवद्धता जनाए। 'उद्योगले किसानको दुग्धको भुक्तानी नगर्ने कारण खोजेर समस्या समाधानका लागि पहल गरिरहेका छौं। आफूले नगदमा विक्री गर्ने तर किसानबाट उधारीमा दुग्ध लिनु राम्रो होइन। कृषकले समयमै आफ्नो पैसा पाउनुपर्दछ। यसका लागि मन्त्रालयले पहल गरिरहेको छ', मन्त्री अधिकारीले भने। उनले आफू मन्त्रालयमा आउँदा संस्थानले कृषकलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम रु एक अर्ब ४८ करोड र कर्मचारीको रु ५० करोड गरी रु एक अर्ब ९८ करोड रहेकामा त्यसलाई कम गर्दै ल्याएको बताए। कृषि र सहकारीका क्षेत्रमा देखिएका समस्या समाधानका लागि आगामी नीति, कार्यक्रम र बजेटबाट सम्बोधन गरिने मन्त्री अधिकारीको भनाइ थियो। गण्डकी प्रदेशका सभामुख कृष्णप्रसाद धितालले नेपालमा उत्पादित दूध छिमेकी

मुलुक चीन र भारतमा निर्यात गर्न सकिने सम्भावना रहेको भन्दै यसका लागि कृषकलाई प्रोत्साहन गर्दै व्यावसायिक पशुपालनमा जोड दिनुपर्ने बताए। गण्डकी प्रदेशका कृषिमन्त्री पद्ममा जिर्सी श्रेष्ठले प्रदेश सरकारले किसानलाई सहयोग गर्न उत्पादनमा आधारित अनुदान नीतिलाई कार्यान्वयन गरिरहेको जानकारी दिइन्। संस्थाका अध्यक्ष अम्मरबहादुर कुँवरले विभिन्न रोगव्याधिका कारणले कृषि तथा दुग्ध क्षेत्रमा आबद्ध कृषकलाई अझ परेको बताउँदै यस्ता कृषकलाई पैसामा टिकाइराख्न सरकारले सहयोग गर्नुपर्ने बताए। उनले देशको कूल गार्हस्थ्य उत्पादनमा दुग्ध क्षेत्रको नौ प्रतिशत योगदान रहेको र यस क्षेत्रले ग्रामीण क्षेत्रमा रोजगारी सिर्जनामा महत्वपूर्ण योगदान गरेको बताए। कार्यक्रममा राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डका कार्यकारी निर्देशक राजेन्द्रप्रसाद यादव, दुग्ध विकास संस्थानका महाप्रबन्धक सुयं पीडेल, डेरी उद्योग सङ्घ नेपाल काठमाडौंका अध्यक्ष राजकुमार दाहाल, कास्की जिल्ला सहकारी सङ्घका अध्यक्ष दीपकराज वास्तोलालगायतले नेपालको समृद्धिको आधार दूध व्यवसाय रहेकाले यस क्षेत्रमा राज्यले सहयोग गर्नुपर्नेमा जोड दिए।

अब मात्र एक क्लिकमा...
www.prabhabonline.com
 facebook [www.facebook.com/Prabhab Online](https://www.facebook.com/PrabhabOnline) **प्रभाव दैनिक**